

Igitabo cya Daniyeli — Ijana na Mirongo Itatu

Ihinduka ry'Ubuhanuzi rya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika: Uko ziva ku Bwami bwa Gatandatu zikajya mu Mbumbe y'Ibice Bitatu

Jeff Pippenger
2024-03-11

Igihe Leta Zunze Ubumwe za Amerika zishyize mu bikorwa itegeko ry'Umunsi w'Ikiruhuko rigiye kuza vuba, izareka kuba ubwami bwa gatandatu bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya maze ihinduke kimwe cya gatatu cy'ubumwe bw'inshuro eshatu bwa Roma ya Kijyambere. Perezida ushyira mu bikorwa itegeko ry'Umunsi w'Ikiruhuko azaba ari perezida wa nyuma, kandi azaba ari perezida w'Umurepubulikani. Ibi bishimangirwa n'abahamya babiri.

Abraham Lincoln, wari Perezida wa mbere wo mu Ishyaka ry'Abaripublikani, “yavuze” Itangazo ryo Kubohora Abacakara mu 1863, ari na ryo kimenyetso cyo hagati cy'ukuvuga mu mateka y'ubuhanuzi y'inyamaswa yo ku isi. Igihe Lincoln “yavugaga” Itangazo ryo Kubohora Abacakara, mu 1863, yari Perezida wa mbere wo mu Ishyaka ry'Abaripublikani, bityo akaba ashushanya Perezida wa nyuma wo muri iryo Shyaka. Abraham Lincoln ahagarariye ikimenyetso cya nyuma cy'igihe cya mbere cy'inyamaswa yo ku isi, kandi nanone ikimenyetso cya mbere cy'igihe cya kabiri cy'iyonyamaswa yo ku isi. Yesu ahora yerekana iherezo akurikije intangiriro. Igihe inyamaswa yo ku isi izavugaga nk'ikiyoka, ku iherezo ry'igihe cya nyuma muri ibyo bihe bibiri, perezida azaba ari Perezida wo mu Ishyaka ry'Abaripublikani, nk'uko byashushanyijwe na Lincoln.

Ubuhamya bwa kabiri bwerekana ko perezida wa nyuma ari perezida wo mu ishyaka ry'Abarepubulikani ni igihe cyatangiriye mu gihe cy'imperuka mu mwaka wa 1989 hamwe na Ronald Reagan. Igihe cy'ubuhanuzi kuva mu 1989 kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba cyagereranyijwe n'igihe cy'ubuhanuzi cyo gutegura Roma ya gipapa gufata intebe y'ubwami mu mateka yo kuva mu 508 kugeza mu 538. icyo gihe cy'ubuhanuzi cyo gutegura guha antikristo ububasha mu 538 cyashushanyijwe mbere n'imyaka mirongo itatu yo kwitegura kwa Kristo, ni ukuvuga uhereye ku ivuka Rye kugeza ku mubatizo We.

Antikristo yari afite igihe cy'imyaka mirongo itatu cyo kwitegura cyiganye mu buryo bw'uburiganya imyaka mirongo itatu ya Kristo yo kwitegura. Igihe cy'imyaka mirongo itatu cyo kwitegura kwa Kristo, no kuri antikristo na we, gitanga abagabo babiri bo guhamya bemeza igihe cyo kwitegura gikenewe kugira ngo haboneke ugukira k'igikomere cyica ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. icyo gihe cyo kwitegura cyatangiyeye mu gihe cy'imperuka mu 1989, nk'uko igihe cya Kristo cyo kwitegura cyageze ubwo yavukaga, ibyo bikaba byaranzwe igihe cy'imperuka mu mateka ye y'ubuhanuzi.

Mbere ya perezida wa nyuma, umurongo wa kabiri wa Daniyeli icumi n'umwe wigisha ko hazabaho ba perezida batandatu bazagera kuri perezida w'umutunzi “uhagurutsa” ubwami bw'abakunda isi. Uwa mbere muri abo ba perezida batandatu yari Ronald Reagan, uwo mu Ishyaka

ry'Aba-Republika. Ronald Reagan na Abraham Lincoln batanga abahamya babiri. Ikimenyetso cy'inzira cy'ubwigomeke bwo mu 1863, n'umurongo wa ba perezida utangirira mu 1989, byerekana neza imiterere ya perezida wa nyuma wa Leta Zunze Ubumwe za Amerika.

Ronald Reagan ni ikimenyetso cy'uwa mbere, bityo akaba agaragaza uwa nyuma. Reagan yari icyamamare cyahoze mu itangazamakuru, wahoze ari Umudemokarate wari warahindutse kugira ngo abe Umunyarepubulikani. Yari azwiho gukoresha ururimi rw'Icyongereza mu buryo bushotorana. Yari azwiho kugira urwenya. Yari umuprotestanti wabyiyemerera, wagaragaje ko atari asobanukiwe by'ukuri icyo kuba Umuprotestanti bisobanura igihe yagiranaga ubufatanye na antikristo uvugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya.

Yashyigikiraga Amerika, kandi muri politiki ntiyatinye. Yabanjirijwe n'umukuru w'igihugu wari udakora neza kurusha abandi bose muri icyo gihe cya politiki ya none, kandi uwo yamusimbuye yari yarunamikiye ibyo isilamu ikabije yasabaga. Ahari ikintu gikomeye kuruta ibindi yavuze, kandi ahabwa icyubahiro ko yagisohoje, ni igihe yagiraga ati: "Bwana Gorbachev, senya uru rukuta."

Donald Trump ni ikimenyetso cy'uwa nyuma, bityo akaba yarashushanyijwe n'uwa mbere. Trump yari icyamamare cyahoze mu itangazamakuru, wahoze ari Umudemokarate ariko akaba yarahindutse Umunyarubuga wa Repubulikani. Azwiho gukoresha ururimi rw'Icyongereza mu buryo bukakaye kandi bushotorana. Azwi kandiho kugira urwenya. Yiyita Umuporotesitanti, ariko yagaragaje ko adasobanukiwe by'ukuri icyo kuba Umuporotesitanti bisobanura, kandi azagirana ubumwe na antikristo uvugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba.

Ashyigikiye Amerika, kandi muri politiki ntatinye. Yabanje ku butegetsi akurikiye perezida utagize icyo amarira rubanda cyane kurusha abandi bose bo mu gihe cya politiki ya none, kandi ubwo azongera gutorwa mu mwaka wa 2024, na bwo azaba yongeye gukurikiraho perezida mushya utagize icyo amarira rubanda cyane kurusha abandi bose bo mu gihe cya politiki ya none. Muri ibyo bihe byombi, ababanje ku butegetsi bazwiho kunamira ibyo Islamu ikabije isaba. Nta gushidikanya ko ikintu gikomeye kurusha ibindi byose yigeze avuga, kandi azahabwa icyubahiro cyo kuba yaragisohoje, ari iki ngo: "Mwubake urukuta."

Ibi si ukuvuga ko Jimmy Carter, Barack Hussein Obama na Joe Biden batagize akamaro kanini mu gihe cy'ubutegetsi bwabo; ahubwo ni uko uko kugira akamaro kwabo kwari gushingiye ku mirimo yabo yo gusenya amahame yashyizwe mu Itegeko Nshinga rya Leta Zunze Ubumwe za Amerika, ari ryo nyandiko nyir'izina buri wese muri bo yari yararahiriye kurengera no kubungabunga; kandi bikajyanirana n'ukuri kw'uko Carter yemeye ko Islam ifata abantu ho ingwate kugeza igihe Reagan yatorewe, ko Obama yakoze urugendo rwo gusaba imbabazi mu isi ya Islam kandi agatanga nibura miliyari imwe y'amadolari y'Amerika mu mafaranga y'amaboko kuri banki y'ibanze ya Islam y'abahezanguni, kandi ko urutonde rw'ibikorwa bya Biden byo gushyigikira Islam ari rurerure cyane ku buryo rutabarika.

Ronald Reagan yakoze umurimo wo gusenya urukuta rw'ikimenyetso rwitwaga "the iron curtain", kandi ku wa 11 Ugushyamba 1989 urukuta rwa Berlin rwaragushijwe kugira ngo iyo ntsinzi yo mu

buryo bw'umwuka irangwe n'ikimenyetso nyakuri cy'amateka. Trump azasenya urukuta rw'ikimenyetso rw'itandukaniro hagati y'Itorero na Leta, kandi Ishyano rya gatatu rizatanga ikimenyetso nyakuri cy'iyi ngingo. icyo gikorwa kizarangiza igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, cyatangiyeye n'ukuza kwa Isilamu y'Ishyano rya gatatu, kwatanze ikimenyetso nyakuri cyo kugaragaza ko umurimo wo mu buryo bw'umwuka w'igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso wari watangiye. Ku wa 7 Ukwakira 2023 hatanzwe ingingo yo hagati mu bimenyetso bitatu nyakuri by'amateka by'igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine.

Hagati muri icyo mateka yo gushyirwaho ikimenyetso, Perezida wa Gatandatu uhereye kuri Ronald Reagan yiciwe mu buryo bw'ikigereranyo cya gipolitiki n'inyamaswa yavuye ikuzimu. Inyamaswa iva ikuzimu mu ntangiriro z'igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso yari Islamu, ihagarariye Mohammed, ikimenyetso cy'umuhanuzi w'ibinyoma. Inyamaswa iva ikuzimu ku iherezo ry'igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso ni ya nyamaswa iva mu nyanja ya Gatolika, icyo gihe igikomere cyayo cyica kigakira. Inyamaswa iva ikuzimu izamuka hagati mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso ni inyamaswa y'ubuhakanyi ko Imana itabaho, ari yo kiyoka. Inyamaswa y'ikiyoka iva ikuzimu, hagati mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso, yica abahamya babiri bo mu Byahishuwe igice cya cumi na kimwe.

Icyiciro cy'ikiyoka cy'ishyaka rya Demokarate cyari gishyigikiye uburetwa mu Ntambara y'Abanyamerika y'Amajyaruguru n'Amajyepfo cyishe koko Perezida wa mbere w'Umurepubulikani. Intambara y'Abanyamerika y'Amajyaruguru n'Amajyepfo yarangiye ku mugaragaro ku wa 9 Mata 1865, maze Lincoln apfa nyuma y'icyumweru, ku wa 15, nubwo yari yarashwe ku munsu wabanje. Intambara yarangiye ku Isabato y'umunsu wa karindwi, kandi Lincoln yapfuye ku Isabato y'umunsu wa karindwi.

Abanyamubumbe bari barakanguriwe (barabyutswe) guhangana n'uwo muperezida w'umutunzi kandi ukomeye, bakoze ubwicanyi bwa politiki ku itariki ya 3 Ugushyingo 2020. Iyo nyamaswa yavuye ikuzimu yagereranyaga ya nyamaswa y'ikiyoka, yo mu buryo bw'ikigereranyo yishe umuperezida wa nyuma w'Umurepubulikani, nk'uko byashushanyijwe n'urupfu nyakuri rw'umuperezida wa mbere w'Umurepubulikani. Ijambo ry'Imana rigaragaza ko nyuma y'uko isi yishimiye urupfu rwe, yari guhagarara ku birenge bye. Ubu turi mu wa 2024, kandi biragaragara ko Trump yongeye kugira ubuzima, nubwo hari intambara z'amategeko, ibinyoma, poropagande n'amafaranga byose biri kumuterwa.

Mu mpaka uzigaragaza muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, bityo ukaba ari ikigereranyo cy'uwo mpaka nyine uzaba mu isi, ububasha bwa satani buva epfo buzazamuka muri cya gihe ububasha bw'Imana, nk'uko bugereranywa n'imvura y'itumba rya nyuma, buzaba buva hejuru bumanuka.

Mu mateka yatangiye ku wa 11 Nzeri 2001 akageza ku itegeko rya vuba rya ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika, Isilamu y'ishitani rya gatatu yazamutse iva ikuzimu nk'umwotsi, ishushanya umwotsi w'inyubako zahiye mu itangiriro ry'ayo mateka. Mu mwaka wa 2016, ubukomunisiti bw'ubwoke-isme bw'abanyabumwe ku isi bwazamutse kugira ngo bwo abahamya

babiri. Hanyuma ku itegeko rya vuba rya ku Cyumweru, ubupapa, buzahinduka icyo gihe inyamaswa ya munani ikomoka kuri za ndwi, buzazamuka ku ntebe y'ubwami y'isi ubwo igikomere cyabwo cyica kizaba gikize.

Inyamaswa zigereranya imbaraga zituruka hasi, mu gihe imvura y'itumba ya nyuma iri kugwa nk'imbaraga zituruka hejuru, zigereranya "Ukuri" k'ubuhanuzi. Iya mbere igomba kuzamuka nk'umwotsi ni Ubuyisilamu bw'ishano rya gatatu, mu gihe ijwi rya mbere ryo mu Byahishuwe igice cya cumi n'umunani rivuga, kandi izamuka igihe imvura y'itumba ya nyuma itangiye "gupimwa". Inyamaswa ya nyuma kuzamuka ni ubupapa, mu gihe ijwi rya kabiri ryo mu Byahishuwe igice cya cumi n'umunani rivuga, kandi izamuka igihe imvura y'itumba ya nyuma iri gusukwa idafite urugero.

Iya mbere ishushanya iya nyuma, kandi ya nyamaswa izamuka hagati ni ya nyamaswa y'isi yose ishingiye ku kutemera Imana, yishe abahamya babiri mu 2020. Umuhamya umwe yari ihembe ry'Abaporotesitanti, undi na we yari ihembe ry'Abaripubulikani. Ubugome bwo kwigomeka n'imvururu bifitanye isano na ya nyamaswa yo kutemera Imana bishushanywa n'inyuguti ya cumi na gatatu y'inyuguti z'igiheburayo, kandi iyo nyamaswa yavuye ikuzimu yaje hagati ya za nyamaswa ya mbere n'iya nyuma zavuye ikuzimu; ibyo bigatanga igisobanuro cy'ijambo ry'igiheburayo risobanura "ukuri", kabone n'iyoyaba ari ukuri kugaragaza imbaraga za satani zituruka epfo mu gihe imbaraga zo mu ijuru zirimo kuza zituruka hejuru.

Hashize iminsi itatu n'igice abo bahamya babiri bishwe, "ijwi ryo hagati" ritangira kumvikana. Ryari "ijwi ry'uvugiriza mu butayu". Iryo jwi ryari "iherezo" ry'ijwi ry'intumwa itegura inzira y'Umugabuzi w'Isezerano, kandi rikaba intangiriro y'ijwi rya Eliya, rihamagarira abagabo n'abagore ku Musozi wa Karumeli.

"Bavandimwe na bashiki bacu, iyaba nabasha kugira icyo mvuga kibakangurira kubona uburemere bw'iki gihe n'akamaro k'ibintu biriho biba ubu. Ndaberekeza ku migendekere ikarishye iriho ikorwa ubu yo kugabanya umudendezo w'iyobokamana. Urwibutso rwera rw'Imana rwarasenywe, maze mu mwanya warwo hahagarara imbere y'isi isabato y'ikinyoma, idafite kwezwa na guke. Kandi mu gihe imbaraga z'umwijima zirimo gukangurira ibintu bibi biturutse epfo, Umwami Imana yo mu ijuru arimo kohereza imbaraga zivuye hejuru kugira ngo ahangane n'iki kibazo gikomeye, akangura ibikoresho Bye bizima ngo bishyire hejuru amategeko yo mu ijuru. Ubu, koko ubu ni cyo gihe cyacu cyo gukorera mu bihugu by'amahanga. Igihe Amerika, igihugu cy'umudendezo w'iyobokamana, izifatanya n'ubupapa mu guhatira umutimanama no gutegeka abantu kubahiriza isabato y'ikinyoma, abantu bo muri buri gihugu cyo ku isi bazayoborwa gukurikiza urugero rwayo. Abantu bacu ntibarakangutse na gato uko bikwiye kugira ngo bakore ibyo bashoboye byose, bakoresheje uburyo buri mu maboko yabo, bwo kwamamaza ubutumwa bw'umuburo."

"Uwiteka Imana yo mu ijuru ntazamanurira isi imanza Zayo kubera kutumvira no gucumura, atabanje kohereza abarindizi Bayo ngo batange umuburo. Ntizasoza igihe cy'igeragezwa ubutumwa butarabwirijwe mu buryo bugaragara kurushaho. Amategeko y'Imana agomba gusingizwa; ibyo asaba bigomba kugaragazwa mu miterere yabyo nyakuri kandi yera, kugira ngo abantu bashyirwe aho bagomba gufata icyemezo cyo kwemera cyangwa kwanga ukuri.

Nyamara umurimo uzarangizwa vuba mu gukiranuka. Ubutumwa bwo gukiranuka kwa Kristo bugomba kumvikana kuva ku mpera imwe y'isi kugera ku yindi, kugira ngo butegurire Uwiteka inzira. Ubu ni bwo bwiza bw'Imana busoza umurimo wa marayika wa gatatu.”
Testimonies, volume 6, 18, 19.

Ubutumwa bwatangiye mu mpera za Nyakanga 2023 ubu “burimo gutangarizwa mu buryo bugaragara,” “umuburo,” bugaragaza “akamaro k'iki gihe, n'ubusobanuro bw'ibibera ubu.” Burimo kugaragaza mu buryo bugaragara “imbaraga z'umwijima” “zirimo guhungabanya ibintu byo hasi,” kandi ko “Uwiteka Imana yo mu ijuru” yatangiye “kohereza imbaraga zivuye hejuru” ku wa 11 Nzeri 2001. Burimo “kumvikanisha” “ubutumwa bwo gukiranuka kwa Kristo” “uhereye ku mpera imwe y'isi ukageza ku yindi.” Ni igihe gikomeye cyane cyo “kubyuka” “tukamenya akamaro k'iki gihe,” kuko Imana ubu igiye gutangira “kohereza ku isi imanza Zayo kubera kutumvira no gucumura.”

Umurongo w'ubuhanuzi ugaragazwa na 1989 nk'igihe cy'iherezo mu murongo wa mirongo ine, ushimangira amateka yo hanze y'umurongo w'imbere w'ubuhanuzi ugaragazwa na 1798 nk'igihe cy'iherezo mu murongo wa mirongo ine wa Daniyeli cumi n'umwe. Amateka y'ubuhanuzi atangirira mu 1989 muri uwo murongo agaragaza inzira y'intambwe eshatu yo gukira k'igisebe cyica cya Roma ya gipapa. Kuva mu 1989 kugeza igihe icyo gisebe kizakira ku itegeko ryo ku Cyumweru riri hafi kuza, bigereranya igihe cyihariye cy'ubuhanuzi. Umurongo wa kabiri wa Daniyeli cumi n'umwe wongeraho umurongo wa kabiri, ugaragaza uruhare rw'ubuhanuzi rwa ba Perezida ba Leta Zunze Ubumwe za Amerika, uhereye kuri Ronald Reagan mu 1989. Igihe cy'ubuhanuzi kigera ku itegeko ryo ku Cyumweru gifite umuhanya wa kabiri mu myaka mirongo itatu yo kwitegura yasohorejwe kuva mu 508 kugeza mu 538, igihe ubupapa bwicazaga ku ntebe ku ncuro ya mbere maze muri uwo mwaka nyine bugashyiraho itegeko ryo ku Cyumweru.

Kristo yarabatiye kandi atangira umurimo We wamaze imyaka itatu n'igice afite imyaka mirongo itatu. Ubupapa ni icyigano cya Kristo cyaturutse kuri Satani, kandi imyaka mirongo itatu yo kuva mu 508 kugeza mu 538 yigana imyaka mirongo itatu ya mbere ya Kristo yamugejeje ku mubatizo We. Umurimo We w'imyaka itatu n'igice wiganywe n'imyaka itatu n'igice y'ubuhanuzi, igihe ubupapa bwerekaga isi umurimo wabwo w'urupfu, nk'icyigano cy'umurimo wa Kristo w'ubugingo.

Ku iherezo ry'umurimo We yarapfuye, aruhukira mu mva ku muni wa karindwi, hanyuma arazuka. Mu mwaka wa 1798, ku iherezo ry'umurimo wa satani w'ubupapa wamaze imyaka itatu n'igice y'ubuhanuzi, ubupapa bwakomeretswe igikomere cyica; hanyuma bwibagirana imyaka mirongo irindwi y'ikigereranyo, kugeza ubwo buzuka nk'uwa munani ukomoka kuri barindwi. Kristo yazutse ku muni wa mbere w'icyumweru, ariko mu buryo bw'uruhererekane umuni wa mbere ni “uwa munani,” kandi ni “uwakomotse kuri barindwi” b'iminsi Kristo yaremye. Umunani nk'umubare ushushanya “umuzuko,” kandi ubupapa burazuka, kuko ari bwo bwami bumwe mu bwami bw'ubuhanuzi bwa Bibiliya bwamenyekanye ko bwakomeretswe igikomere cyica.

Pawulo agaragaza ko igihe Imana yanyuzaga Isirayeli ya kera mu Nyanja Itukura, umubatizo wari ushushanyijwe mu buryo bw'ikimenyetso.

Kandi bene Data, sinshaka ko mutamenya muti ba sogokuruza bacu bose bari muni y'igicu, kandi bose bambutse inyanja; kandi bose babatirizwa kuri Mose mu gicu no mu nyanja. 1 Abakorinto 10:1, 2.

Umuhango wo kubatizwa kwa Isirayeli yo mu buryo bw'umwuka wasimbuye umuhango wo gukebwa kwa Isirayeli yo mu buryo busanzwe, kandi ugukebwa kwagombaga gukorwa ku muni wa munani. Ni cyo gituma Kristo yazutse ku muni wa munani, ukomoka kuri ya minsi irindwi; kandi igihe ubupapa buzazuka nk'uwa munani ukomoka kuri ba barindwi, buba ari ihuza rya Satani rigereranywa n'umurongo wa Kristo. Imyaka mirongo itatu yo gutegurira ubupapa kwimikwa yagereranyijwe n'imyaka mirongo itatu y'ubuzima bwa Kristo mu kwitegura umubatizo We, umurimo We n'urupfu rwe. Iyo mirongo yombi igaragaza igihe kigera ku rupfu rw'ubwami bwa gatandatu bw'ubuhanuzi bwa Bibiliya. Iyo mirongo yombi ihagarariye igihe cya nyuma cy'innyamaswa yo ku isi. Mu murongo wa Kristo, ukuvuka Kwe kwaranze "igihe cy'imperuka" cy'ayo mateka.

Nuko dufite imirongo ine. Igihe cy'imperuka cyo ku murongo wa mirongo ine mu 1989 kigera ku itegeko ryo ku Cyumweru ryo ku murongo wa mirongo ine n'umwe. Kwerekana kwa Perezida ku murongo wa kabiri, n'imyaka mirongo itatu yo kwitegura kwa Kristo n'ukw'umwanzi wa Kristo. Imyaka mirongo itatu ya Kristo yatangiye ku "igihe cy'imperuka" mu murongo we, cyaranzwe n'ivuka rye. Igihe cy'imperuka cyo mu 1798 cyashushanyijwe n'iherezo ry'imyaka mirongo irindwi y'ubunyage bwa Isirayeli nyakuri i Babuloni nyakuri. Ni cyo gituma umurongo wa kabiri wa Daniyeli cumi n'umwe utangirana na Dariyo, kuko Dariyo yatangiye gutegeka igihe Babuloni yagwaga. 1989 ni igihe cy'imperuka ku murongo wa mirongo ine, kandi umurongo wa kabiri wa Daniyeli cumi n'umwe na wo ni igihe cy'imperuka, kandi imyaka mirongo itatu yo kwitegura kwa Kristo yatangiye ku "igihe cy'imperuka." Itatu muri iyi mirongo ine ifite "igihe cy'imperuka" kigaragara byoroshye nk'ikirango cy'intangiriro.

Imirongo ibiri y'imyaka magana abiri na makumyabiri mu rugendo rwa marayika wa mbere no mu rugendo rwa marayika wa gatatu igaragaza imyaka magana abiri na makumyabiri nk'ikimenyetso cy'isano iri hagati y'ubumuntu n'ubumana. Intangiriro y'iyo sano y'ikigereranyo y'imyaka magana abiri na makumyabiri yatangiye mu 1776, yagejeje ku wa 1996.

Icyo gihe cyagereranyijwe n'imyaka magana abiri na makumyabiri, kuva mu 1611 kugeza mu 1831, mu mateka y'Abamilerite. Igihe kuva ku Itangazo ry'Ubwigenge ryo mu 1776 kugeza mu 1798, ubwo ya nyamaswa y'isi yafataga intebe y'ubwami nk'ubwami bwa gatandatu bw'ubuhanuzi bwa Bibiliya, kigereranya ibimenyetso bibiri bya mbere muri bitatu biri muri icyo gihe magana abiri na makumyabiri yarangiye mu 1996.

1776 kugeza mu 1798 hagereranya igihe giganisha ku guhabwa imbaraga k'ubwami bwa gatandatu bw'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya, bityo kikajyana n'imyaka mirongo itatu yo gutegurwa kwa Kristo n'ukw'umwanzi wa Kristo. Igihe kibanziriza guhabwa imbaraga kw'innyamaswa yo ku isi kigereranya igihe kibanziriza guhabwa imbaraga kw'ihuriro ry'inshuro eshatu, ari ryo nyamaswa ya munani yo muri zirindwi. Innyamaswa ya munani, yo muri zirindwi, ni yo kwigaragaza kwa kabiri kandi kwa nyuma kw'ubupapa butegeka isi. Mu kwigaragaza kwa mbere kw'ubupapa

butegeka isi, habayeho igihe cy'imyaka mirongo itatu cyo gutegurwa.

Umurongo ku wundi, amateka yo mu 1989 kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru; amateka y'imyaka mirongo itatu yagejeje kuri 538; amateka y'imyaka mirongo itatu yagejeje ku mubatizo wa Kristo; n'amateka y'umurongo wa kabiri wa Daniyeli cumi na umwe, atangirira kuri Ronald Reagan kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru; kimwe n'amateka yo kuva mu 1776 kugeza mu 1798, byose bishushanya amateka amwe yo mu minsi ya nyuma. Ni ngombwa cyane gusobanukirwa neza iki kintu, kuko amateka atangira mu 1776 kugeza mu 1798 ari wo murongo uhuza indi mirongo yose ukayizanira gusobanuka.

Muri uwo murongo w'amateka y'ubuhanuzi, ari wo mateka ya nyuma y'innyamaswa y'isi yo mu Byahishuwe 13, harimo umurongo w'imbere uvugana n'ubwoko bw'Imana nk'uko bugereranywa n'ihembe rya Giprotisanti nyakuri, kandi hakabamo n'umurongo w'inyuma nk'uko ugereranywa n'ihembe rya Repubulikanisimu. Muri ayo mahembe yombi harimo urugamba n'impaka by'impande ebyiri ubuhanuzi buvugaho. Twagiye tugaragaza ibice by'ubuhanuzi by'ikiyoka, inyamaswa, umuhanuzi w'ibinyoma na Isilamu, byagaragariye mu mateka kuva mu 1989 kugeza ku itegeko ryo ku cyumweru.

Ikimenyetso cy'ubuhanuzi kiranga wa kiyoka ni uko ari we se w'ibinyoma, ari umwicanyi, kandi akaba umuyobozi w'ubugambanyi bw'ibanga bwo mu isi, nk'uko yari ari no mu ijuru. Idini rye ni ukwiyegurira imyuka. Ni we nkingi y'ibyo muri iki gihe byitwa "lawfare," akaba umwavoka utagatifu, umurezi wa bene Data, nk'uko yari ari mu rukiko rwo mu ijuru igihe yajyaga impaka ku byerekeye kumvira no kwizera bya Yobu, n'igihe yajyaga impaka ku mubiri wa Mose, kandi nk'uko yakomeje kujya impaka ku murimo wa Kristo wo gukuraho imyambaro yanduye kuri Yosua muri Zekariya igice cya gatatu. Ni we utegeka ubwami, kandi ni we wihagurutse akigira Imana.

Idini y'innyamaswa ni Gatolika, kandi ni we mugore ushuka isi akoresheje imigenzo n'imihango ayobora abayoboze be kwizera ko bigomba kumvirwa kurusha Ijambo ry'Imana. Ashuka isi akoresheje uburozi bwe, ari bwo mu Byahishuwe igice cya cumi n'umunani umurongo wa makumyabiri na gatatu, ijambo ry'Ikigereki *pharmakeia*, risobanura "imiti". Ni we usambana n'abami bo mu isi. Ni we kigana cy'ibinyoma cy'Uwari yarapfuye, ariko akongera kuba muzima. Ni we wibagirana hanyuma akongera kwibukwa, kandi ni uwa munani ukomoka kuri barindwi. Ni we nyamaswa Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zikora igishushanyo cyayo kandi zikayikorera igishushanyo.

Umuhanuzi w'ikinyoma ni Ubuprotisanti bw'ubuhakanyi, bwihandagaza bukibwira ko ari ikintu Ijambo ry'Imana rihakana ko ari cyo, kandi kubera uko guhakana Ijambo ry'Imana, bubura imbaraga zitangwa n'Ijambo ry'Imana. Hatabayeho imbaraga z'Ijambo ry'Imana, itorero cyangwa abantu bagikomeza kwihandagaza bakiyita ubwoko bw'Imana, bahatirwa mu buryo bwumvikana kwisunga ububasha bwa Leta kugira ngo bigire nk'aho bakora umurimo w'Imana. Ubuprotisanti bw'ubuhakanyi ni abahanuzi ba Bayali na Ashitaroti batangira Yezebeli na Herodiya imbyino y'ubuyobe, kandi ni bo Salome, umukobwa wa Herodiya.

Izi mbaraga eshatu zishyira hamwe zikaba ubumwe bw'incuro eshatu, ariko mu by'ukuri zirangana urwango. Hatabayeho gusobanukirwa n'ukuri kw'uko ziri mu mpaka hagati yazo, ntibishoboka gusobanukirwa uburyo abami icumi (Umuryango w'Abibumbye), bemera guha ubwami bwabo ubupapa, maze muri uwo mutwe nyine bakarya inyama zabwo kandi bakabutwika umuriro. Impaka ziri hagati y'izi mbaraga zigomba kwigishwa abanyeshuri b'Imana biga ubuhanuzi.

Isilamu ni yo mwinshi wa karindwi, kandi nk'ishyano rya gatatu ni cyo gikoresho cy'urubanza Imana ikoresha kugira ngo izanire urubanza Babuloni ya none, nk'uko amahembe ane ya mbere yazaniye urubanza Roma y'abapagani yo mu Burengerazuba, kandi nk'uko amahembe ya gatanu n'aya gatandatu yazaniye urubanza Roma ya gipapa n'iya gipagani yo mu Burasirazuba.

Tuzakomeza iri somo mu nyandiko itaha.

“Muri ibi bihe by'inyungu idasanzwe, abarinda umukumbi w'Imana bagomba kwigisha abantu ko imbaraga zo mu by'umwuka ziri mu ntonganya. Si abantu ari bo bateza ubukana nk'ubw'amarangamutima buriho ubu mu isi y'idini. Hari imbaraga zituruka mu isinagogi y'umwuka ya Satani zinjiza mu bice by'idini byo mu isi ubwo bushake, zigatera abantu kugira igikorwa gihamye kugira ngo baharanire inyungu Satani yagezeho, bayobora isi y'idini mu ntambara ikomeye kandi yihariye irwanya abakomeza ijambo ry'Imana nk'umuyoboro wabo n'ishingiro ryonyine ry'inyigisho. Imbaraga z'ubuhanga bukomeye bwa Satani zirimo gushyirwa ahagaragara ubu kugira ngo akusanye ihame ryose n'ubushobozi bwose ashobora gukoresha mu kurwanya ibirego bihatiriza byo mu mategeko ya Yehova, by'umwihariko itegeko rya kane, risobanura uwari Umuremyi w'ijuru n'isi.”

“Umuntu w'icyaha yibwiye guhindura ibihe n'amategeko; ariko se yarabikoze? icyo ni cyo kibazo gikomeye. Roma n'amatorero yose yanyoye ku gikombe cyayo cy'ubugome, mu kwibwira ko ahindura ibihe n'amategeko, yishyize hejuru y'Imana, kandi asenya urwibutso rukomeye rw'Imana, ari rwo Isabato y'umunsi wa karindwi. Isabato yagombaga guhagarara ihagarariye imbaraga z'Imana mu kurema kwayo isi mu minsi itandatu, no kuruhuka kwayo ku munsi wa karindwi. ‘Ni cyo cyatumye aha umugisha umunsi w'Isabato, arawweza,’ kuko kuri wo yari yaruhutse imirimo yayo yose Imana yaremye ikayikora. Intego y'imikorere y'ubuhanga bw'umushukanyi mukuru yabaye ugusimbura Imana. Mu mihati ye yo guhindura ibihe n'amategeko, yakoraga kugira ngo ashyigikire ububasha burwanya Imana kandi buyishyire hejuru.”

“Ngiki ikibazo gikomeye. Dore imbaraga ebyiri zikomeye zihanganye,—Umwami w'Imana, Yesu Kristo; n'umwami w'umwijima, Satani. Dore intambara yeruye iratangiye. Mu isi hari amatsinda abiri gusa, kandi buri muntu wese azishyira munsi y'imwe muri aya mabendera abiri,—ibendera ry'umwami w'umwijima, cyangwa ibendera rya Yesu Kristo.

Imana izahumekera abana bayo b'indahemuka kandi b'ukuri Umwuka wayo. Umwuka Wera ni we uhagarariye Imana, kandi azaba umukozi ukomeye ukora cyane muri iyi si yacu, kugira ngo ahambire hamwe, akore iminyafu, indahemuka n'ab'ukuri bo kubika mu kigege cy'Umwami. Satani na we ari mu gikorwa gikomeye cyane, ahuriza hamwe, akabohesha iminyafu, urukungu rwe arukuye mu ngano.

“Inyigisho z’intumwa nyakuri yose ihagarariye Kristo ni ikintu gikomeye cyane kandi gikakaye muri iki gihe. Turimo kurwana intambara itazigera irangira kugeza igihe icyemezo cya nyuma kizafatirwa ibihe byose by’iteka. Buri mwigishwa wa Yesu niyibutswe ko ‘tudakiranwa n’amaraso n’umubiri, ahubwo dukiranwa n’abatware, n’abafite ubushobozi, n’abategetsu b’umwijima w’iyi si, n’ingabo z’imyuka mibi y’ahantu ho mu ijuru.’ Yoo, muri uru rugamba harimo inyungu z’iteka ryose, kandi nta murimo wo ku buso ukwiriye kubamo, nta bunararibonye buhendutse, ngo bihangane n’iki kibazo. ‘Uwiteka azi gukiza abubaha Imana mu bitwoshya, no kurindiriza abakiranirwa umunsi w’urubanza ngo bazahanwe.... Kandi abamarayika, nubwo babarusha imbaraga n’ububasha, ntibabarega babatuka imbere y’Umwami.’” General Conference Daily Bulletin, March 4, 1895.